

MAKÜ FEBED
ISSN Online: 1309-2243
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/makufebed>

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi Özel Sayı 1: 1-7 (2017)
The Journal of Graduate School of Natural and Applied Sciences of Mehmet Akif Ersoy University Special Issue 1: 1-7 (2017)

Gıda Sektöründe İşverenlerin Teknikerlerden Beklentileri^a

H. Ayla SARI¹, A. Kemali ÖZUĞUR^{1*}, Özdal GÖKDAL¹, Okan ATAY¹

¹Adnan Menderes Üniversitesi Çine Meslek Yüksekokulu

✉ Sorumlu Yazar (Corresponding author)*: akozugur@adu.edu.tr

ÖZ

Gıda; canlıların yaşamlarını sürdürmeleri için, yenilebilen, içilebilen, işlenmiş, yarı işlenmiş ya da işlenmemiş her türlü maddeye denir. İnsan yaşamını doğrudan etkileyen gıda üretimi, gıda güvenliği ve kalitesinin denetlenmesine yönelik yasalara uygun olarak yapılmalıdır. Meslek Yüksekokullarının tarım ve gıda programlarından mezun teknikerler, gıda üretimi yapan işletmelerde; gıda maddelerinin sağlık koşullarına uygun olarak üretilmesi, ambalajlanması, depolanması, tüketiciye ulaştırılması, kimyasal ve mikrobiyolojik analizlerini yaparak yorumlanması görevlerini üstlenmektedirler. Gıda işletmelerinin kaliteli üretim yapabilmeleri için çalışan personelin vasıflı olması gerekmektedir. İşverenler tarafından özellikle bu personel içinde gıda işletmelerinde aktif rol oynayan teknikerlerin mesleki eğitim ve deneyimlerinin yüksek olması beklenmektedir. Bu çalışmada, sektörün teknikerlerden beklentileri ve memnuniyet düzeylerini değerlendirme amacıyla, Aydın ilinde farklı gıda üretim alanlarında faaliyet gösteren 33 firmanın işverenleriyle yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak anket uygulanmıştır. Anket sonuçları, sektörün teknikerlerin eğitim ve öğretiminden beklentilerini ortaya koymasının yanında, sektörde çalışan ve çalışmayı düşünen teknikerlerin ve bu dalda eğitim veren meslek yüksekokullarının eğitim programlarının geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Teknikerleri, Mesleki Eğitim, Gıda Sektörü, Sektör beklentisi

Expectations of Employers from the Technicians in the Food Industry

ABSTRACT

All kinds of edible, potable, processed, semi-processed or unprocessed substances that living beings need to survive are called food. The food production that affects the human life directly should be produced in accordance with the laws that control the food safety and quality. Students graduated from the agriculture and food programs of Vocational Schools undertake the tasks like the production of food in accordance with health conditions, packing, storing, delivering to consumers and chemical and biological analysis. In order to product high quality food, the employment should have skilled personnel. Technicians who the ones have an active role in particular are expected by the employers to be vocationally educated and skilled. In this study, survey with face-to-face method was implemented to 33 employers in the food sector from Aydın province in order to evaluate their expectations from the technicians and their level of appreciation. Along with revealing the expectations of technicians' education, the survey results will also contribute to the development vocational schools' program developments and the technicians that work or intend to work in this field.

Keywords: Food Technicians, Vocational Education, Food Sector, Expectations

^a 11 -13 Mayıs 2017 tarihleri arasında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi tarafından düzenlenen "MESTEK 2017: 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi" kapsamında sunulmuştur.

GİRİŞ

Dünya nüfusunun artmasıyla birlikte gıda sektöründe hızla gelişme ve büyüme kaçınılmaz olmuştur. Gelişme ve büyüme ile gıda sektöründe nitelikli çalışan istihdamı öne çıkmıştır. Nitelikli eleman yetiştirilmesinde üniversitelerin rolü büyüktür. Üniversitelerde iyi yetiştirilmiş insan gücü, teknolojik gelişmeleri izleyebilecek ve toplumsal uyumsuzlukları en aza indirecek bireylerden oluşmalıdır. Ülkemiz gibi gelişmekte olan ve işsizlik problemi yaşayan ülkelerde iyi yetiştirilmiş insan gücü, işsizliğin azaltılmasına katkı sağlayabilir. Bu konuda en önemli unsur, mesleki eğitime gerekli önem verilerek mesleğinin gerekliliklerine sahip elemanların yetiştirilmesidir (Aykaç, 2002).

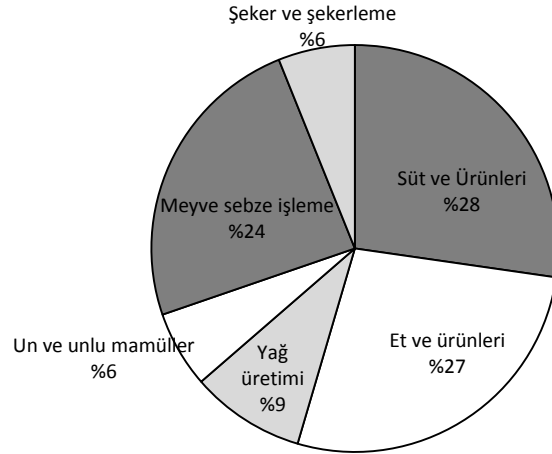
Meslek yüksek okul mezunları çalışma alanlarındaki görevleri itibarıyla üst düzey yönetici ile usta/kalifiye işçi arasında bulunan, usta/kalifiye işçiden daha fazla teorik bilgiye sahip, lisans mezunlarından daha çok uygulama becerisine sahip bir meslek ara elemanıdır. Meslek yüksek okulları da uygulama ağırlıklı eğitim öğretim yapan, el becerisi ve uygulama yeteneği yüksek ara eleman yetiştiren yüksek okullardır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2002).

Mesleki eğitimde başarı, mesleki eğitimcilerin, işverenlerin, yöneticilerin ve diğer eğitimcilerle işbirliğine istekli olmalarına bağlıdır (Görmüş ve Bektaş, 2002).

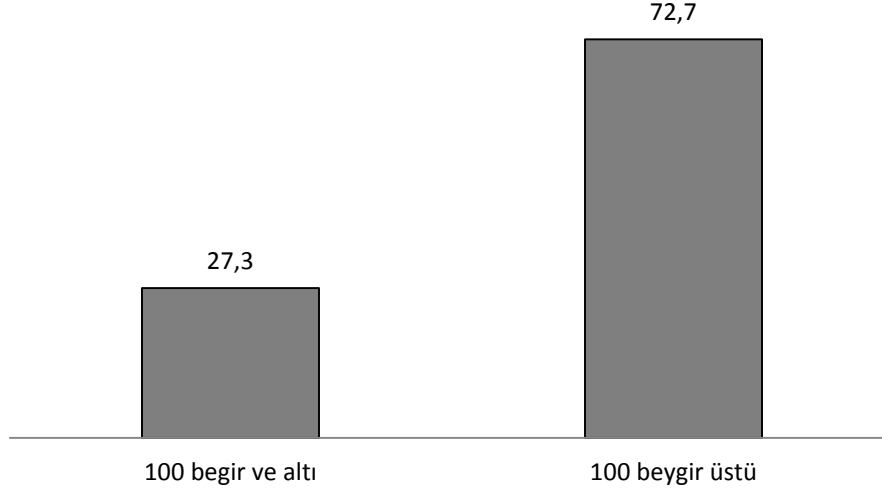
Bu çalışmada, gıda sektöründe faaliyet gösteren firmaların teknikerlerin eğitim ve öğretiminden beklentilerini ortaya koyma yanında, teknikerlerin iş bulma ve sektördeki çalışma durumu hakkında bilgilendirilmesi ve bu dalda eğitim veren meslek yüksek okullarının eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu anket çalışması, Aydın ilinde gıda sektöründe faaliyet gösteren firma temsilcileriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle yürütülmüştür. Anket; et ve ürünleri, süt ve ürünleri, meyve ve sebze işleme, yağ üretimi, un ve unlu mamüller, şeker ve şekerleme alanlarında faaliyet gösteren 33 firma üzerinde uygulanmış olup, firmaların yüzdesel dağılımı Şekil 1'de, kapasite güçleri ise Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 1. Anket uygulanan işletmelerin faaliyet alanları (%)

Şekil 2. İşletmelerin kapasite güçleri (%)

Verilerin değerlendirilmesinde “faaliyet alanları” ve “işletme kapasitesi” ana faktör olarak ele alınmış, verilerin analizinde SAS (1998) istatistik paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Anket uygulanan firmaların toplam personel sayıları incelendiğinde, 31 veya 31’den fazla personel çalıştıran firmaların oranı %45,5 iken, 21 ile 30 arası personel çalıştıran firmaların oranı ise %36,4 olarak tespit edilmiştir. Tablo 1’de firmaların toplam personel sayı ve oranları verilmiştir.

Tablo 1. Firmalarda çalışan toplam personel sayısı

Personel sayısı	n	%
10’den az	1	3
11-20 arası	5	15.2
21-30 arası	12	36.4
31 ve fazlası	15	45.5

Çalışan personeller içinde fakülte mezunu olanların oranı Tablo 2’de verilmiş olup, genelde fakülte mezunlarının sayısı 2 ile 4 arasında değiştiği görülmektedir (%45,5).

Tablo 2. Çalışan fakülte mezunu eleman sayısı

Fakülte mezunu eleman sayısı	n	%
Hiç yok	4	12.1
1 kişi	11	33.3
2-4 kişi	15	45.5
5 kişi ve üstü	3	9.1

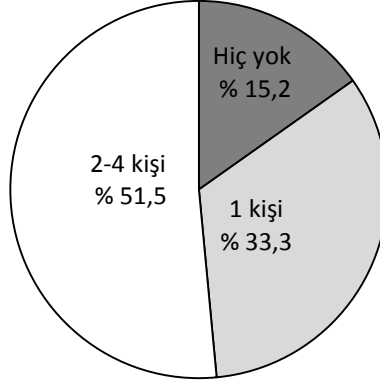
Anket uygulanan firmalarda çalışan fakülte mezunları içinde en az 1’inin ziraat veya gıda mühendisi olma oranı %60,6 olarak bulunmuştur.

Firmalarda tekniker çalıştırma sayısı ve oranı Tablo 3’de verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde anket uygulanan firmaların 4’den fazla tekniker çalıştırmadıkları görülmektedir. Hiç çalıştırmayanların oranı ise %12,1 olarak saptanmıştır.

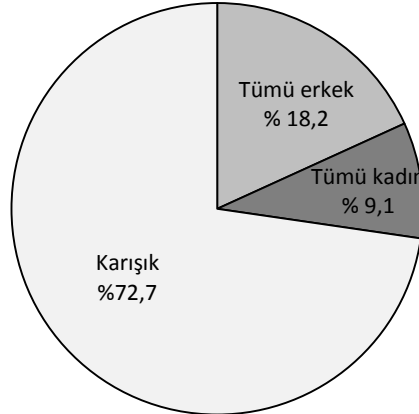
Tablo 3. Anket uygulanan işletmelerde meslek yüksekokulu çıkışlı tekniker çalıştırma oranları

Tekniker sayısı	n	%
Hiç çalışmıyor	4	12.1
1 kişi çalışıyor	12	36.4
2-4 kişi çalışıyor	17	51.5
5 ve üstü çalışıyor	0	0

Firmada çalışan teknikerlerin tarım/gıda ile ilgili meslek yüksekokulu mezunu teknikerler olma oranları Şekil 3'de verilmiştir. Şekil 3 incelendiğinde tarım/gıda programı mezunu olarak çalışan teknikerlerin toplam oranının %84,8 olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Firmalarda çalışan tarım/gıda teknikerlerinin oranı

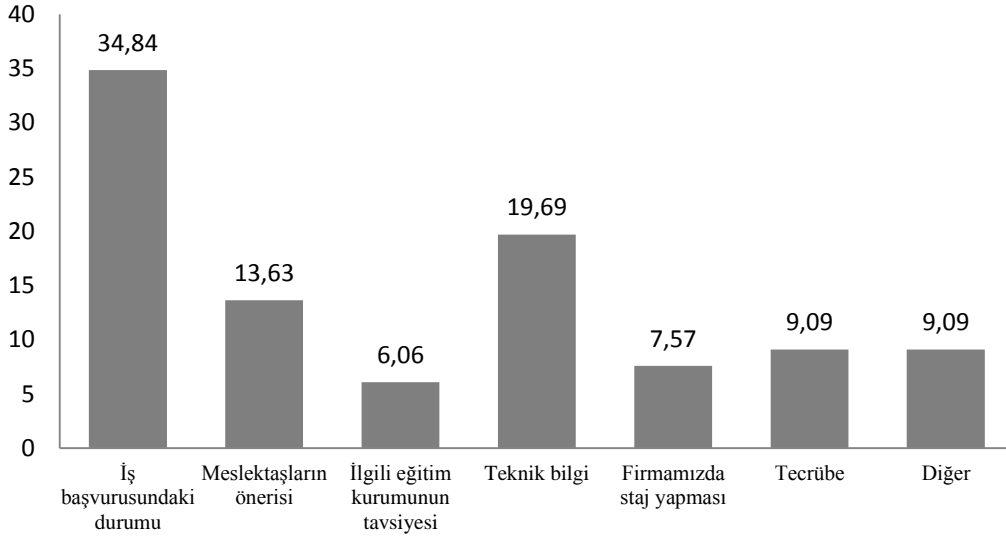
Anket uygulanan firmalarda çalışan teknikerlerin cinsiyetleri bakımından genelde eşit dağılım bulunduğu görülmektedir. Şekil 4'de tekniker olarak çalışanların cinsiyet durumları verilmiştir. Özgüler (2016) ise, İnşaat sektöründe çalışan teknikerlerle ilgili yaptığı çalışmada tekniker olarak kadın çalışan tercihi %58 olarak bildirmiştir.

Şekil 4. Teknikerlerin cinsiyetleri oranı.

Anket uygulanan firma yetkililerinin %60,6'sı, "En son işe aldığınız tekniker kaç yıldır sizinle çalışmaktadır?" sorusuna "3 yıl" olarak karşılık vermişlerdir.

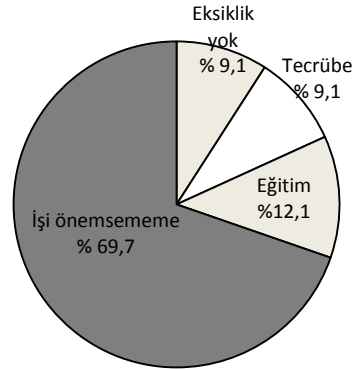
Ankete katılan firma temsilcileri, teknikerlerin işe alımında en önemli kriter olarak %34,84 oranında iş başvurusundaki durumunun göz önüne alındığını belirtmişlerdir. Bununla beraber firmalarında staj yapmalarının %7,57 oranında etkili olduğunu vurgulamışlardır. Özgüler (2016) ise çalışmasında, iş yerinde staj yapmış olmanın, kişinin iş için tercih edilmesini %78 oranında etkilediğini bildirmiştir. Şekil 5'de teknikerlerin işe alımındaki temel etkenler verilmiştir. Benzer bir çalışmada (Akaydın ve ark. 2016:127) iş verenlerin teknikerlerin istihdamında güvenilir, iletişim becerisi yüksek ve tecrübeli olması en önemli üç kriter olarak belirtilmiştir.

Gıda Sektöründe İşverenlerin Teknikerlerden Beklentileri

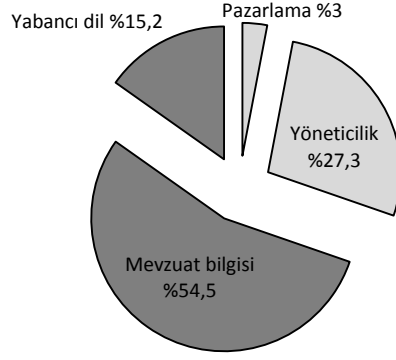
Şekil 5. Teknikerlerin işe alımındaki etkenler

Ankete katılan işletmelerin tamamı yeni mezun teknikerlerle çalışabileceklerini belirtmişlerdir. Ancak, teknikerlerdeki en büyük eksiğin işi yeterince önemsememe olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuç, diğer eksikliklerle karşılaştırıldığında ön plana çıkmaktadır ($P < 0.01$). Eren ve ark. (2016) çalışmalarında, gıda sektöründe, istihdam edilen teknikerlerin, kendilerini mühendis veya veteriner hekim gibi gördükleri ve yapılması gereken işleri diğer işçilerin yapması gerektiğini düşündükleri sonucuyla örtüşürülebilir. Demir ve ark. (2016) yaptıkları çalışmada teknikerlerin en büyük eksikliklerinin; iş ahlakı, tecrübe ve mesleğe karşı tutum olduğunu bildirmişlerdir. Şekil 6'da firma temsilcilerine göre teknikerlerin eksik yönleri verilmiştir.

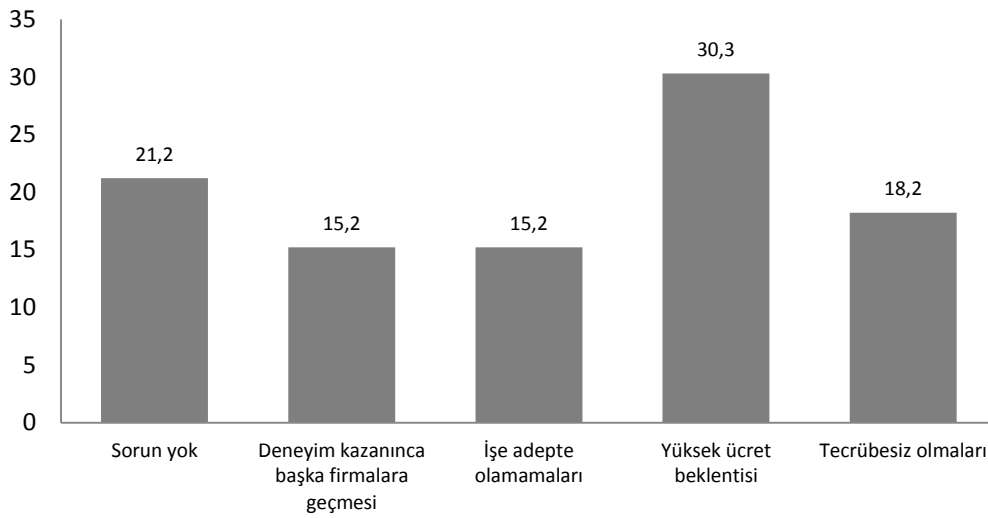

Şekil 6. Firma temsilcilerine göre teknikerlerin eksik yönleri

Şekil 7'de teknikerlerin "Mesleki eğitim dışında hangi yönlerini geliştirmelidirler?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir. Ankete katılan firma yetkilileri teknikerlerin mesleki eğitim dışında %54,5 oranında mevzuat bilgilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sonuç, Karakaya ve Karakaya'nın (2016) çeşitli MYO öğrencileri üzerinde yaptıkları anket çalışmasında, mezunların meslekleri ile ilgili yönetmelikleri ve yönetmelikler hakkında yardım alabilecek yerleri bilmedikleri şeklindeki sonuç ile paralellik göstermektedir. Özgüler (2016), inşaat sektöründe çalışan teknikerlerle ilgili yaptığı çalışmasında teknikerlerin yabancı dil bilgisinin %47 oranında önemli olduğunu belirtmiştir.

Şekil 7. Firma temsilcilerince teknikerlerin mesleki eğitim dışında geliştirmeleri gereken yönleri

Şekil 8. Firma açısından çalışan teknikerle ilgili sorunlar (%)

Firma açısından çalışan teknikerle ilgili sorunlara ilişkin veriler Şekil 8'de özetlenmiştir. Şekil 8 incelendiğinde, teknikerlerin %30,3 oranında yüksek ücret beklentisinde olmaları firma yöneticileri bakımından en büyük sorun olarak göze çarpmaktadır. Bu sonuç, yapılan bir anket çalışmasında (Cerrahoğlu, 2012) işverenlerin öğrencilerin %80'inin çalışma için fazla ücret talep ettiğini, %75'inin ise verilen ücreti az bulduğunu sonucuyla örtüşmektedir.

Ankete katılan firma yetkilileri, işletmelerinde çalışan teknikerlerden memnuniyet düzeylerini %90,9 oranında "memnunum" şeklinde belirtmişlerdir. Memnuniyetlerinin en büyük nedeni olarak da %72,7 oranında "çalışkan ve gayretli olmaları" olarak belirtmişlerdir.

SONUÇ

Çalışma Aydın ilinde faaliyet gösteren 33 gıda firmasında anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Firmalarda 31'den fazla personel çalıştığı ve bu personellerden en az 1 tanesinin fakülte mezunu olduğu saptanmıştır. Firmalarda çalışan tekniker sayısı 2 ila 4 arasında olduğu, bu teknikerler içinde çok büyük oranda tarım ve gıda programı mezunu tekniker bulunduğu belirtilmiştir.

Gıda sektöründe tekniker olarak çalıştırılan elemanların seçiminde cinsiyetin önemli olmadığı anlaşılmaktadır. Ankete katılan tüm sektör temsilcileri, yeni mezun teknikerlerin işe alınmasına olumlu yaklaştıklarını belirtmiştir. Sektörün çalışkan ve gayretli teknikerlerle çalışma isteğinde oldukları sonucu çıkarılabilir. İşe alımlarda sektör temsilcilerinin öncelikle birbirlerinin tavsiye ettiği kişileri tercih ettikleri görülmüştür. Yine işe alımlarda, teknikerin iş başvurusu sırasındaki durumu ve kişilik özelliklerinin ön planda tutulduğu saptanmıştır. Teknikerin iş başvurusu yaptığı firmada staj yapması da işe alımda önemli bir etken olarak görülmektedir. Sektör temsilcileri, mesleki eğitimin yanı sıra

özellikle gıda üretimine yönelik mevzuat bilgisi bakımından teknikerlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Teknikerlerin işlerini önemsememesi ve yüksek ücret beklentisi içinde olmaları sektörde teknikerler için en olumsuz bakış olarak dikkat çekmektedir.

Tarım ve gıda programından yeni mezun teknikerlerin, çalışkan ve gayretli olmaları, iş başvurusunda sektör temsilcisiyle iyi iletişim kurmaları ve kendilerini iyi ifade etmeleri, mesleklerini önemsemeleri işe girişlerinde önemli bir faktördür. Zamanla kazanılacak deneyim ve mesleki bilgi dışında özellikle mevzuat bilgisi ve yöneticilik konusunda kendilerini yetiştirmeleriyle firmalarda daha üst düzey kadrolarda çalışma imkanı doğacaktır.

Tarım ve gıda alanında sektör ve meslek yüksekokulları arasında kurulacak ilişkiler kalitenin yükseltilmesi ve ülke tarımında etkinliğinin artırılması sonucunu doğuracaktır.

KAYNAKLAR

- Akaydın, M., Can, Y., Yitik, B., (2016). İşveren Gözünde İstidam Sağladığı Teknikerlere Yönelik Mesleki Yeterlilik Performanslarının Değerlendirilmesi. Topsis Yöntemi ile Bir Uygulama". 5 th. International School Symposium-Prizren. 18-20 Mayıs s:127-137.
- Aykaç, N., (2002). Türkiye de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim Almanya, Fransa, İsviçre, İspanya, Yunanistan örneği. Milli Eğitim Dergisi, Sayı:155-156.
- Cerrahoğlu, M.K., (2012). Meslek Yüksekokullarının Bugünkü Durumu ve Sakarya Örneği. Ulusal Meslek Yüksekokulları Çalıştayı ve Öğrenci Sempozyumu, 13-15 Haziran 2012, Ürgüp-NEVŞEHİR.
- Eren, V., Gökdal, Ö., Helva, İ.B., Yaralı, E., Yılmaz, Z.,Öznlbant, H., (2016). Tarım ve Gıda Alanında Mesleki Eğitime İlişkin Sorunlar. Sektör Beklentileri ve Bazı Öneriler". 5 th. International School Symposium-Prizren. 18-20 Mayıs s:472-479.
- Görmüş, A.Ş. ve Bektaş, Ç. (2002). Sektör temsilcilerinin meslek yüksekokulu öğrencilerini algılamalarına yönelik bir araştırma. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2, 19-30.
- Karakaya, G.M., Karakaya, M. (2016). Uşak Üniversitesi Banaz Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Okul ve Geleceğe Yönelik Düşünceleri" 5th International School Symposium-Prizren. 18-20 Mayıs 2016, 512-519.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2000). Meslek Yüksekokullar Program Geliştirme Projesi, Genel bilgiler, Ankara.
- Özgüler, A.T. (2016). İnşaat Sektörünün Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinden Beklentileri. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Cilt 5 Özel Sayı. S:50-59. ISSN: 2146-9199.
- SAS User's Guide: Statistics. SAS Inst. Inc., Cary, NC, USA; 1998.
-